

Відгук
офіційного опонента
доктора педагогічних наук, професора
Єременко Ольги Володимирівни
на дисертацію
Лі Ян
«Формування музично-сценічних умінь майбутніх учителів музики і хореографії в процесі фахової підготовки»,
представлену на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук за спеціальністю
13.00.02 – теорія та методика музичного навчання

1. Актуальність теми дисертації

На сучасному етапі розвитку музично-педагогічної освіти висуваються нові вимоги до підготовки майбутніх фахівців. У такому контексті актуальною виступає проблема формування музично-сценічних умінь студентів факультетів мистецтв педагогічних університетів України та Китаю. Відтак, сформованість у студентів факультетів мистецтв музично-сценічних умінь доцільно розглядати як одну з важливих фахових характеристик сучасного вчителя музичного мистецтва й хореографії. Наявність наукового доробку у сфері обраної тематики остаточно не забезпечує з'ясування даної проблеми, а лише сприяє її всебічному вивченню в контексті розвитку сучасної музичної освіти.

Педагогічна значущість обраної теми, наявність низки суперечностей (зокрема, між вимогами сучасної освітньої парадигми щодо актуалізації інтегративної складової мистецької освіти та недостатньою її реалізацією в практичному навчанні учнів; між певною розрізnenістю викладання студентам факультетів мистецтв педагогічних університетів мистецьких дисциплін та комплексної підготовки до їх практичного використання; між

значущістю формування музично-сценічних умінь майбутніх учителів музики і хореографії в процесі фахового навчання та засобами і прийомами їх практичного використання у виконавській діяльності) та нез'ясованих раніше завдань у теорії та практиці фахової підготовки зумовлюють актуальність дисертації Лі Ян «Формування музично-сценічних умінь майбутніх учителів музики і хореографії в процесі фахової підготовки».

2. Ступінь обґрунтованості наукових понять, висновків і рекомендацій.

Достовірність отриманих результатів дисертаційної роботи Лі Ян забезпечується відповідним методологічним і теоретичним обґрунтуванням її вихідних позицій; музикознавчим і психолого-педагогічним аспектами; використанням комплексу взаємопов'язаних методів, адекватних об'єктові, предметові, меті й завданням дослідження; проведеною дослідно-експериментальною роботою; результатами кількісної та якісної експериментальної перевірки розробленої методичної моделі; позитивними наслідками впровадження в освітній процес експериментальної моделі.

У дисертації Лі Ян поставлено за мету – розробити, теоретично обґрунтувати та експериментально перевірити методику формування музично-сценічних умінь майбутніх учителів музики і хореографії в процесі фахового навчання. Реалізація мети базується на розв'язанні таких завдань: проаналізувати стан досліджуваної проблеми в психолого-педагогічній науці та мистецтвознавстві; теоретично обґрунтувати, визначити зміст, специфіку та функції музично-сценічних умінь майбутніх учителів музики і хореографії; розробити компонентну структуру, визначити критерії, показники, встановити рівні сформованості музично-сценічних умінь майбутніх учителів музики і хореографії та розробити методику їх діагностики; визначити принципи і розробити педагогічні умови формування музично-сценічних умінь майбутніх учителів музики і хореографії; розробити методичну модель музично-сценічних умінь майбутніх учителів

музики і хореографії в процесі фахового навчання; експериментально перевірити поетапну методику формування музично-сценічних умінь майбутніх учителів музики і хореографії, визначити її динаміку в процесі фахової підготовки.

Високий ступінь обґрунтованості й достовірності результатів дослідження забезпечило використання автором вдало підібраного комплексу методів: аналітичний; системний; порівняльний; узагальнення; структурний; моделювання; спостереження, обговорення, опитування, порівняння; оцінювання; експериментальний; статистичний, які дали можливість вирішити поставлені дисертантом дослідницькі завдання.

Опрацювання й критичний аналіз теоретичного матеріалу та проведені емпіричні дослідження лягли в основу узагальнень щодо розуміння специфіки формування музично-сценічних умінь майбутніх учителів музики і хореографії в процесі фахової підготовки, запропоновану автором.

Дисертаційна робота відзначається виваженою структурою, узгодженістю поставлених завдань і сформульованими висновками.

У першому розділі дисертації – «Теоретичні засади дослідження музично-сценічних умінь студентів факультетів мистецтв педагогічних університетів» – здійснено теоретичне дослідження проблеми формування музично-сценічних умінь, визначено основні підходи до означеного феномена, розроблено компонентну структуру, наведено авторське розуміння сутності формування музично-сценічних умінь майбутніх учителів музики і хореографії.

У другому розділі дисертації – «Методичні основи формування музично-сценічних умінь майбутніх учителів музики та хореографії» – обґрунтовано систему принципів фахової підготовки студентів, визначено критерії та показники означеного феномена, наведено методичну модель і педагогічні умови формування музично-сценічних умінь студентів факультетів мистецтв педагогічних університетів

У третьому розділі – «Дослідно-експериментальна робота з формування музично-сценічних умінь майбутніх учителів музики та хореографії» –

проведено діагностику означеного феномена, визначено рівні його сформованості в майбутніх учителів музики та хореографії, експериментально перевірено ефективність авторської поетапної методики формування музично-сценічних умінь студентів у процесі фахового навчання.

Грунтовний теоретичний аналіз обраної теми та проведене емпіричне дослідження дали можливість Лі Ян впроваджувати авторську методичну модель у практику фахової підготовки майбутніх учителів музики, зокрема педагогічних університетів України (Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова, Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка, Донбаський державний педагогічний університет).

3. Наукова новизна результатів дослідження

Наукова новизна дослідження Лі Ян полягає в тому, що вперше формування музично-сценічних умінь майбутніх учителів музики і хореографії в процесі фахової підготовки стало предметом наукового розгляду, що дозволило визначити сутність означеного процесу. Розроблено структуру (мотиваційно-пізнавальний, когнітивноорієнтаційний, емоційно-корекційний, комунікативно-артистичний компоненти), критерії, показники сформованості музично-сценічних умінь майбутніх учителів музики і хореографії та поетапну методику їх формування; визначено наукові підходи та принципи формування музично-сценічних умінь майбутніх учителів музики і хореографії. Уточнено поняття «формування музично-сценічних умінь майбутніх учителів музики і хореографії в процесі фахової підготовки». Подальший розвиток отримали: методи та засоби комплексної діагностики сформованості музично-сценічних умінь майбутніх учителів музики і хореографії; методичні засади фахової підготовки вчителів мистецьких дисциплін. Розширено теоретико-методологічну основу формування музично-сценічних умінь майбутніх учителів музики і хореографії.

Науковим доробком дисертаційної роботи є розробка і теоретичне обґрунтування методичної моделі формування музично-сценічних умінь майбутніх учителів музики та хореографії, що охоплює наукові підходи; функції; основні принципи; педагогічні умови; етапи педагогічної роботи; ефективні методи формування музично-сценічних умінь студентів факультетів мистецтв, що разом становить повний технолого-методичний цикл. Заслуговує на увагу обґрунтування автором педагогічних умов (активізація навчальної діяльності студентів за рахунок широкого використання інтерактивних технологій; створення ситуацій опосередкованого керівництва творчо-інтерпретаційною діяльністю учнів; актуалізація використання активно-дієвих методів фахового навчання студентів факультетів мистецтв педагогічних університетів).

4. Значущість результатів дослідження для науки і практики та можливі шляхи їх використання

Значущість одержаних Лі Ян результатів для музично-педагогічної науки полягає в розробці та апробації методичної моделі формування музично-сценічних умінь майбутніх учителів музики і хореографії в процесі фахової підготовки.

Практична значущість дослідження полягає в тому, що його теоретичні висновки та експериментальні результати можуть слугувати оновленню змісту навчальних курсів із методики музичної освіти, розробці методичних рекомендацій із формування музично-сценічних умінь майбутніх учителів музики і хореографії в процесі фахової підготовки. Виділені специфічні особливості підготовки китайських студентів до формування музично-сценічних умінь з урахуванням їх національних, ментальних і культурних особливостей, що дозволяє інтегрувати результати дослідження в освітнє середовище Китаю.

Достовірність результатів роботи підтверджується широким оприлюдненням й апробацією основних теоретичних положень та практичних результатів дослідження на науково-практичних конференціях і семінарах різного рівня: «Педагогічних читаннях пам'яті професора О. П. Рудницької» (Київ, 2015-2017), «Гуманістичні орієнтири мистецької освіти» (Київ, 2015, 2017); «Мистецька освіта в Україні: проблеми теорії і практики» (Київ, 2014); «Сучасні проблеми виконавської підготовки викладачів мистецьких дисциплін» (Херсон, 2016; 2017); IV Міжнародній науково-практичній конференції «Час мистецької освіти: традиції і новаторство» (Харків, 2016); на засіданнях кафедри теорії та методики музичної освіти, хорового співу і диригування факультету мистецтв імені Анатолія Авдієвського та щорічних звітних науково-практичних конференціях професорсько-викладацького складу, аспірантів і докторантів Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова (Київ, 2015-2018)

5. Повнота викладу матеріалу

Основні теоретичні положення, результати та висновки дисертаційної роботи Лі Ян відображені в 9 одноосібних публікаціях, 5 з яких надруковано в провідних фахових виданнях України з педагогіки, 1 – у міжнародному науковому виданні, решта – праці апробаційного характеру. Зазначене засвідчує наукову активність, професійну зацікавленість дисертанта та сформованість у нього належного рівня наукової культури.

6. Оцінка змісту й оформлення дисертації та автореферату

Дисертація та автореферат написані грамотно й оформлені згідно з вимогами пунктів 9, 11, 13, 14 «Порядку присудження наукових ступенів» (затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 року № 567 (із змінами)) та основними положеннями «Вимог до оформлення дисертації» (затверджених наказом Міністерства освіти і науки

України від 12 січня 2017 року № 40). Стиль викладу в них матеріалів досліджень, наукових положень, висновків доступний для їх сприйняття.

Зміст автoreферату повністю відповідає основним положенням дисертації. В автoreфераті основні положення дисертації викладені повно й докладно. Наукові положення й висновки, наведені в автoreфераті, належним чином розкрито й обґрунтовано в рукописі дисертації.

Оцінювання змісту дисертації надає можливість констатувати, що дисертаційна робота Лі Ян є цілісним, завершеним науковим дослідженням. За актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю й достовірністю, науковою та практичною значущістю отриманих результатів, повнотою їх викладення в опублікованих дисертантом наукових працях, а також за оформленням дисертація відповідає паспорту спеціальності 13.00.02 (теорія та методика музичного навчання) й вимогам, які висуваються до відповідних кандидатських дисертацій.

7. Дискусійні питання та зауваження щодо змісту дисертації

Водночас, позитивно оцінюючи дослідження Лі Ян, зазначимо, що дисертація не позбавлена окремих недоліків і дискусійних положень. Виділимо основні з них.

1. У першому розділі дисертації автором розглянуті теоретичні основи музично-сценічних умінь майбутніх учителів музичного мистецтва та хореографії. На нашу думку, в процесі аналізу можливо було б не лише розкривати особливості фахової підготовки студентів факультетів мистецтв, а й проаналізувати її з позиції практичної діяльності майбутнього вчителя музичного мистецтва та хореографії, включаючи необхідність розвитку артистичних умінь, володіння методикою роботи над елементами акторського мистецтва, тощо.

2. У розроблених автором принципах формування музично-сценічних умінь майбутніх учителів музичного мистецтва і хореографії одним із

важливих виступає принцип рефлексивності. Бажано було б розкрити, якою мірою цей принцип стимулює студентів факультетів мистецтв до самостановлення в музично-сценічній діяльності.

3. Характерною особливістю виконаного дослідження є деталізація значного обсягу теоретико-методологічного матеріалу з окресленої автором проблеми. З метою кращого розуміння науково-творчого задуму автора щодо обґрунтування важливих категоріальних понять та уникнення поодиноких дублювань, доцільно було б зосередити їх розкриття відповідно до розділів, обумовлених змістом і структурою роботи;

4. Одним із показників емоційно-корекційного критерію музично-сценічних умінь майбутніх учителів музичного мистецтва та хореографії автором визначено здатність до регуляції емоційно-психологічного забарвлення музично-сценічного процесу. Виникає питання, яка роль була відведена творчим завданням у процесі формування даного показника та як це впливало на розвиток умінь студентів критично ставитися до різноманітних аспектів власної виконавської діяльності.

5. У процесі експериментальної роботи, на спонукально-цільовому етапі дисертантом широко використовувалися методи формування музично-сценічних умінь студентів факультетів мистецтв. На нашу думку, слід було ширше розкрити як впроваджувався метод вільного вибору завдань у музично-сценічну діяльність майбутніх учителів музичного мистецтва та хореографії.

Однак, висловлені зауваження викликають лише дискусію і не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційної роботи, якій притаманні оригінальність, наукова новизна, високий теоретико-методологічний рівень, глибина підходів до визначення сутності та змісту фахової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва щодо формування цілісного уявлення про музичний твір, ґрунтовність дослідно-експериментальної роботи.

8. Загальний висновок

Отже, на підставі детального різnobічного аналізу дисертації Лі Ян «Формування музично-сценічних умінь майбутніх учителів музики і хореографії в процесі фахової підготовки» вважаємо цю наукову працю самостійним, завершеним педагогічним дослідженням, що виконане на достатньо високому теоретико-методичному рівні та містить науково обґрунтовані теоретичні й експериментальні результати, які в сукупності є суттєвими для розвитку теорії та методики музичного навчання.

Вважаємо, що зазначена дисертація відповідає вимогам «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника» (затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 р. № 567 зі змінами), а її автор Лі Ян заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.02 - теорія та методика музичного навчання.

Офіційний опонент:

доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри хореографії та музично-
інструментального виконавства

Сумського державного
педагогічного університету
імені А. С. Макаренка

О. В. Єременко

